

AS

OSCE
Mission in Kosovo

A s s e m b l y I n i t i a t i v e

Newsletter

Maj 2003, Br. 06

- *Intervju sa predsedavajućima iz Odbora za budžet, obrazovanje, rad i socijalna pitanja*
- *Obraćanje premijera Skupštini*
- *Povećane aktivnosti podrške Skupštini*

Od urednika

Iz intervjua predsednika tri skupštinska odbora bila je primetna njihova zajednička poruka, a to je da postoji potreba za promenama i za boljitkom. Promene, i to kada je reč o obrazovnim, socijalnim, budžetskim i ekonomskim pitanjima. Promene su potrebne kako bi se nešto poboljšalo. Napredak koji postignemo sada, oblikovaće kosovsku budućnost.

U tom kontekstu, veoma je ohrabrujuće videti energiju koju različite organizacije i fondacije ulažu u formiranje timova i u zajednički rad sa Skupštinom kako bi došlo do ovih promena i do poboljšanja uslova života ljudi na Kosovu. Ovaj broj uključuje i članke o suštinskim aktivnostima i o savetima koji su pruženi članovima parlamenta, odborima kao i osoblju.

Kada sam ja prisustvovao sastancima odbora u protekloj nedelji bio sam prijatno iznenađen veoma kvalitetnim diskusijama o nacrtima zakona predloženim od strane Vlade. Takođe, vođene su intenzivne političke debate tokom prošlog meseca. Jedna od ključnih uloga u svakom parlamentu, uz legislativni rad, je i debata o razlikama u mišljenju u demokratskom maniru.

OEBS-ovo odeljenje za demokratizaciju i sve partnerske organizacije koje rade sa timom za podršku (IPS) doprinose jačanju Skupštine. Ovaj broj brošure vam donosi neke novosti o toj temi. Vaši komentari su više nego poželjni.

Franklin De Vrieze,
Koordinator Inicijative za podršku Skupštini

ASI
Newsletter

Beogradska 3238000 Priština
Tel. (+381-38) 500162 Fax: (+381-38) 500188
kontakt: franklin.de-vrieze@omik.org

Zapažanja koja su nave-dena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovu ili org-anizacije koje su partneri u IPS.

Odbori i predsedavajući u Skupštini

Odbor za budžet	Haki Shatri
Odbor za prava i interese zajednica	Dragiša Krstović
Odbor za finansije i ekonomiju	Slobodan Bjelić
Odbor za trgovinu i industriju	Bajrush Xhemali
Odbor za obrazovanje, nauku i tehnologiju	Hajredin Kuqi
Odbor za kulturu, omladinu i sport	Edi Shukriu
Odbor za zdravstvo	Naftye Gaš
Odbor za zaštitu životne sredine i prostorno planiranje	Naim Maloku
Odbor za rad i socijalna pitanja	Stojanka Petković
Odbor za transport i komunikacije	Edita Tahiri
Odbor za javne usluge	Nekibe Kelmendi
Odbor za poljoprivredu, šumarstvo i ruralno planiranje	Tomë Hajdaraj
Odbor za međunarodnu saradnju	Sabri Hamiti
Odbor za vanredna stanja	Agim Krasniqi
Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira	Arsim Bajrami
Odbor za javne peticije i žalbe	Nergjivane Dauti
Odbor za nestala lica	Flora Brovina
Odbor za jednakost polova	Melinate Tërnkolli
Odbor za medije	Bogoljub Milošević

“TREBALO BI DA PROMENIMO FISKALNU POLITIKU NA KOSOVU”

Početkom ove godine održan je okrugli sto na kom je vođena intenzivna diskusija o ekonomskim pitanjima sa predstavnicima skupštinskih odbora, ministarstvima, UNMIK-om i sa drugim ekonomskim ekspertima (pogledajte članak o tome u ovom broju). Gospodin Haki Shatri, predsedavajući odbora za budžet, objasnio je u intervju za naše novine uticaj trenutne ekonomske situacije na rad odbora.

David Kahrman

Koje su osnovne aktivnosti odbora za budžet?

Odbor za budžet je jedan od dva glavna odbora Skupštine. Pre čitanja bilo kog zakona u Skupštini konsultuje se odbor za budžet. Naš odbor preispituje svaki zakon i amandman koji se predlaže u Skupštini. Kada hoćemo da predložimo amandman, mi ga predstavimo Skupštini, a potom ga razmatramo.

Da li odbor radi prvenstveno sa međunarodnom zajednicom ili samostalno?

Mi saradujemo sa konsultantima koji rade u Skupštini, USAID-u, kabinetu Premijera kao i sa ljudima iz kancelarija svih ministarstava. Saradujemo takođe sa različitim NVO, udruženjima privrednika i sa ekonomskom komorom Kosova. Radimo i sa osobama koje su stručnjaci u određenim oblastima kada su nam potrebne stručne konsultacije. Dve poslednje radionice koje su

organizovali Friedrich Nauman Stiftung i OEBS bile su od velike pomoći, jer su bili okupile sve aktere za jednim stolom.

Koji su prioriteti odbora za budžet u 2003?

Imali smo veoma intenzivnu aktivnost kada je reč o čitanju i usvajanju zakona u Skupštini. Proces prenosa ovlašćenja će takođe otvoriti čitav niz aktivnosti za naš odbor.

Kakva odluka je donešena povodom prošlogodišnjeg suficita budžeta?

Sada razmatramo pitanje

suficita. Na osnovu podataka koju ja posedujem, neiskorišćen suficit iz 2001. i 2002. je otprilike 290 miliona evra. Za Kosovo sa samo nekoliko izvora finansiranja, ovako slabo upravljanje budžetom je neprihvatljivo. Četvrti stub UNMIK-a je predložio da se suficit od prošle godine dodeli KEK-u. U isto vreme u protekle četiri godine KEK nikada nije povratio uložene investicije. Kada su skupštinski odbori zatražili ove informacije od KEK-a oni nam nisu omogućili uvid ni u

jedan od traženih dokumenata. Pod ovakvim uslovima dodela suficita KEK-u zaista bi bila neodgovoran postupak.

Najveći deo budžeta čini PDV (porez na dodatnu vrednost), akcize i carina. Koji su ostali načini kojima vlada pokušava da uveća prihode?

Ja mislim da je nama potrebna izmena fiskalne politike zato što ona koju imamo sada ne može da nam obezbedi pozitivne uslove za razvoj privatnog sektora. Politika koja se primenjuje na Kosovu spada u najjednostavnije metode oporezivanja, ne bazirajući se pri tom na uticaj privatnog sektora. Mi bi takođe trebalo da razmislimo o širenju osnove za ubiranje takse. Mi to pokušavamo da uradimo na osnovu predloženog zakona o taksama. Kasnije, bi trebalo da smanjimo maksimalne poreske stope u pojedinim oblastima.

Da li postoji neki plan da se oporezuju prihodi onih koji rade u inostranstvu?

Kao prvo mi imamo probleme sa oporezivanjem građana Kosova koji rade u međunarodnim organizacijama na Kosovu. Kada je reč o ljudima iz dijaspore oni plaćaju poreze u okviru država u kojima rade. Bilo bi mnogo bolje kada bi oni investirali u mala i srednja preduzeća i kada bi bili uključeni u proizvodnju. Načinili smo analizu po kojoj bi kosovska dijaspora mogla imati između 5 i 6 milijardi dolara kapitala. Institucije Kosova bi trebalo da urade proračune za ostvarivanje atraktivnijih uslova za ovakve investicije. Na primer, kada investitor želi da uveze tehnologiju za proizvodnju, on može da plati carinu i porez na tehnologiju kasnije, kada otpočne sa proizvodnjom i kada zaposli radnike. Takođe, bi oni koji uvoze sirovine trebalo da se oporezuju drugačije od onih koji uvoze finalne proizvode.

Koliko krijumčarenje ugrožava budžet?

Ne postoji način da se precizno odredi koliko smo mi oštećeni zbog krijumčarenja. Ali, ono što mi možemo da zaključimo kao obični građani Kosova, jeste da je krijumčarenje jedan veliki i veoma ozbiljan problem.

Da li će odbor za budžet biti uključen u predstojeće razgovore sa Beogradom?

Nismo obavešteni da su toku pripreme za takve razgovore ali, bez obzira na to, postoje brojna pitanja o kojima bi trebalo da razgovaramo sa Beogradom, na primer pitanje poreza i carina.

Kada će Kosovo zaista biti u mogućnosti da finansijski funkcioniše samostalno, i u isto vreme obezbeđuje minimum evropskih standarda svojim stanovnicima?

Ja mislim da Kosovo treba da bude integrisano u region i Evropu. Standard će kroz tu integraciju definitivno porasti. Možda ćemo za pet ili više godina videti da Kosovo ide putem ekonomskog napretka bez većih socijalnih ili ekonomskih problema.

POSLEDNJI RAZVOJ DOGAĐAJA U SKUPŠTINI

U toku poslednja dva meseca Skupština se suočila sa puno izazova. Sledi kratak pregled perioda (do 15. aprila 2003.) koji je označen intenzivnim političkim debatama.

Franklin De Vrieze

Dve rezolucije i odlazak Srba

Plenarno zasjedanje Skupštine 27. februara 2003., svedočilo je odlaganje Koalicije Povratak (KP) posle odluke većine članova Skupštine da dodaju dve tačke na dnevni red. Ova "hitna pitanja" bila su deklaracija o hapšenju Fatmir Ljimaja, šefa parlamentarne grupe PDK od strane Haškog Tribunala i deklaracija o protivljenju stvaranja unije srpskih opština. Parlamentarne grupe LDK, PDK, AAK i ostalih zajednica su podržale rezoluciju, dok je KP izjavio da su ova pitanja van mandata Skupštine. Rezolucija o optužbama Međunarodnog Tribunala zaduženog za zločine počinjene na teritoriji bivše SFRJ ponavlja podršku Haškom Tribunalu, ali poziva na oslobađanje G-din. Limaja, do početka sude-

PDK/AAK i LDK se sukobljavaju tokom marta 2003

Dok su zasjedanja Skupštine tokom marta 2003., zabeležena povećanje podela između PDK/AAK i LDK. G-din Bujar Dugolli (Bujar Dugolli), predsedavajući parlamentarne grupe AAK, podržan od strane parlamentarne grupe PDK predložio je rezoluciju o "priznavanju napora Oslobođilačke vojske Kosova (OVK) u oslobađanju Kosova". Tokom nekoliko nedelja Predsedništvo i svi članovi Skupštine raspravljali su dugo o tome da li će ovaj nacrt rezolucije biti stavljen na dnevni red ili ne. 6. marta, pitanje je dovelo do odlaganja plenarnog zasjedanja za sledeću nedelju. 20. marta, članovi Skupštine PDK i AAK bojkotovali su plenarno zasjedanje zbog nesvrstavanja predložene rezolucije o ratnim vrednostima u dnevni red. Uvidajni članovi ovih partija su pozvali na

preispitivanje tropartijskog modela zajedničke uprave i koalijskog sporazuma koji čini osnov postojeće vlade. 20. marta Predsednik Skupštine Nexhat Daci (Nedžat Daci) predložio je da se odloži planirana debata sa Premijerom, o njegovom prvom godišnjem obraćanju "u interesu sačuvanja stabilnosti i jedinstva Kosovskih institucija". Dok je rastući jaz između partija Kosovskih Albanaca postajao sve vidljiviji u Skupštini, Premijer je istakao ubeđenje u nastavku rada Vlade.

Na plenarnoj zadnjoj Skupštine održanoj 27. marta prisustvovala su sve parlamentarne grupe, sledeći iskazanu podršku Premijeru i sporazumu o koaliciji od strane predstavnika međunarodne zajednice u Prištini. Ne pominjujući spornu rezoluciju u svom izlaganju, G-din Dugolli je naglasio je da dalja saradnja sa ostalim parlamentarnim grupama, a posebno sa LDK potrebna kako bi se uskladile pozicije pre iznošenja ovih pitanja na ponovno Skupštinsko zasjedanje.

Bujar Dugolli, šef parlamentarne grupe AAK, fotografisano 6. Marta 2003.

Atentat na Đinđića zaustavlja razgovore Beograd – Priština

Atentat na Premijera Srbije Zorana Đinđića 12. marta 2003. je šokiralo Kosovske Srbe. Član Predsedništva Skupštine i Koalicije povratak (KP), prof. Gojko Savić, je rekao: "Naišao je period neizvesnosti za Kosovske Srbe". Dok je Vlada Kosova osudila ovaj čin kao "kukavičluk", predsestavajući Skupštine prof. Daci je rekao da je Đinđić bio simbol početka demokratskih procesa u Srbiji i dodao je da će ubistvo naneti štetu demokratskom procesu u regionu. KP nije učestvovala u plenarnoj sednici Skupštine Kosova 13. marta, jer su poštovali dan žalosti u Srbiji.

Događaji u Srbiji su zaustavili i napore o početku direktnih pregovora predloženih od strane SPGS Steiner (Štajner) 3. marta između Prištine i Beograda o "praktičnim pitanjima" koja bi bila od neposrednog značaja za narod Kosova. Predlog za direktne pregovore je usledio posle večere 28. februara, koju je G-din Steiner priredio za Premijera Rexhepi (Redžepija), Predsedavajućeg Daci (Dacija),

Predsednika Kosova i predsednika LDK Rugovu, i Predsednika PDK Thaqi (Tačija). Cilj ovog sastanka bilo je obeležavanje godišnjice od formiranja vladajuće koalicije, procena i dogovor o daljim koracima. Zajednička deklaracija izdata posle sastanka 28. februara poziva na "direktni dijalog sa svim zemljama... kako bi se razmatrala praktična pitanja od zajedničkog interesa". Posle ubistva Premijera Đinđića, G-din Steiner (Štajner) je stavio do znanja da treba da prođe neko vreme do početka novih pregovora.

Skupština razmatra novi paket zakona o kriminalu 28. marta SPGS Steiner (Štajner) predložio je privremeni paket nacrtu zakona o krivičnom postupku i jednu kopiju privremenog paketa zakona o krivičnom postupku Premijeru tako da vlada i Skupština imaju šansu da pregledaju i daju svoje komentare na dokumente. Shodno rezervisanim nadležnostima SPGS ovi nacrti zakona mogu da postanu UNMIK uredba, ali je G-din Steiner (Štajner) istakao da "institucije Kosova treba u potpunosti da

budu uključene u ovu važnu pravnu inicijativu".

Priprema ova dva paketa je bila jedna veoma važna operacija, u koju su bile uključeni pravni eksperti iz Zajedničkog savetodavnog veća koje se bavi pitanjima zakonodavstva, koje je počelo rad na inicijativu bivšeg SPGS Bernard Kouchner-a (Bernarda Kušnera). Pravni eksperti iz Saveta Evrope, OEBS-a, Američka advokatske komore i Istočno-Evropske pravne inicijative (ABA-CEELI), UNICEF-a i drugih agencija su odigrale važnu ulogu u pravljenju nacrtu ovih zakona. Brojne konsultacije su bile održane unutar pravne zajednice Kosova. Sudije, javni tužioci, pravnici i ostali akademici su pregledali nacrt teksta i dodali svoje komentare. Konsultacije su obavljene i unutar UNMIK-a, stuba i sa kancelarijom za pravna pitanja koja je smeštena u predstavništvu UN.

Skupština razmatra Pravnsudni sistem

Posle prve diskusije ove vrste koja se održala 23. januara (vidi, ASI brošuru br. 5, s. 10-11), Skupština je nastavila analizu i

raspravu o trenutnoj situaciji u pravosuđu 10. aprila. Jean-Christian Cady (Žan-Kristijan Kadi), Zamenik SPGS za policiju i pravosuđe (UNMIK Stub I), predstavili su izveštaj o stanju pravosuđa od decembra 2002. do aprila 2003. On je podvukao dosadašnja dostignuća i izazove koji predstoje u izgradnji nezavisnog multi-etničkog, nepristrasnog i odgovornog pravosuđa.

G-đa Nekibe Kelmendi (Nekibe Keljmendi) (LDK) je predstavila izveštaj od 10 strana o trenutnoj situaciji pravosuđa, u ime Skupštinskog odbora za zakonodavna i pravna pitanja i pitanja vezana za Ustavni okvir. Izveštaj je preporučio suštinske reforme uz povećani broj sudija, javnih tužioca i profesionalnih pravnih asistenata u sudovima, stvaranje Ministarstva pravde i Ustavnog suda, kao i poštovanje principa podele pravosudne, izvršne i zakonodavne vlasti.

G-din. Arsim Bajrami, Predsedavajući u Skupštinskom odboru, rekao je da je glavni razlog za tešku situaciju u pravosudnom sistemu loša kadrovska politika, i "primenljivi zakon", koji

datira iz bivše Jugoslavije i koje su još uvek primenjuje kako bi se izbegao zakonski vakum.

Prof. Dragiša Krstović (KP) je rekao da izveštaj Skupštinskog odbora na pravi način ne kritikuje "primenljivi zakon" bivše Jugoslavije. Dok je izrazio potrebu za produktivnom diskusijom o poboljšanju pravosudnog sistema, on je ponovio da Skupština ne bi trebalo da diskutuje optužbe protiv pojedinaca Srba, već da to prepusti sudu.

G-din. Cady (Kadi) je primetio značajno poboljšanje u pravnom sistemu Kosova, zato što se mora uzeti u obzir da sistem počeo da se gradi od nule pre 4 godine. On je rekao da broj sudija i tužioca po stanovniku je dostigao evropski prosek. Odgovarajući na kritike primene zakona bivše Jugoslavije, on je rekao da su zakoni koji ne sadrže klauzule o diskriminaciji su još na snazi. "Mi ne možemo doneti pakete novih zakona u našim aktašnama." kaže G-din. Cady (Kadi). On je rekao da je urađen dobar posao sa zakonom o krivičnom postupku i krivični zakon, koji će uskoro biti poslata Skupštini Kosova, "Onda možete reći da

imate vaše zakone." Cady (Kadi) je istakao da će, vodeći princip u pravosudnom sistemu biti multietničnost, a trenutno Srbi čine samo 5% sudija i 2% javnih tužilaca, dok druge manjine imaju veći procenat'. On je pozdravio napore sudija i javnih tužilaca da ostanu nepristrasni, bez obzira na pretnje i pritisku kojem podležu.

Skupština usvaja izveštaj Odbora za nestala lica

10. aprila Skupštinski odbor za nestala lica predstavio je svoje zaključke na plenarnoj sednici. Predsedavajući odbora Fljora Brovina je rekla da se 4000 lica još uvek vode kao nestala. Ona je rekla da privatni kampovi i zatvori sa nestalim licima sa Kosova postoje u Srbiji. Stojanka Petković (KP) se raspitala o nestalim licima Srpske i ostalih nacionalnosti, koje su nestale tokom i posle konflikta. Brovina je objasnila da cifra od 4000 obuhvata članove svih zajednica koje žive na Kosovu, uključujući i Srbe. Skupština je usvojila izveštaj odbora, koji uključuje i preporuke na nacrt rezolucije Skupštine o sudbini nestalih lica.

Skupština prima deseti izveštaj procene stanja manjina

10. marta OEBS i UNHCR su izdali deseti zajednički izveštaj "Procene situacije etničkih manjina na Kosovu". Izveštaj ima za cilj da objektivno proceni situaciju manjina kako bi omogućio institucijama Kosova da proceni sledeće korake, ne samo u cilju sprovođenja povratka, već i u cilju poboljšanja uslova života manjina koje žive na Kosovu. U izveštaju se kaže da, uprkos poboljšanju koje je zapaženo u poslednjih šest meseci, problemi manjina u pristupu osnovnim službama, imovinska prava, pravosuđe, civilna i politička struktura i njihova sigurnost, kao i sloboda kretanja ostaju nepromenjeni. Preostalo ključno pitanje je neprekidna diskriminacija protiv manjina u pristupu mogućnostima za zapošljavanje u javnom sektoru kao i diskriminaciji u pružanju osnovnih službi kao što je zdravstvena zaštita, obrazovanje i socijalne usluge. Izveštaj preporučuje usvajanje jednog opšteg zakona protiv diskriminacije od strane Skupštine Kosova, kako bi se obezbedila jača

zaštita od diskriminacije raznih grupa u društvu, uključujući i etničke manjine. Svi članovi Skupštine su dobili kopiju izveštaja.

Izveštaj se može naći preko interneta na hiperlinku: http://www.osce.org/kosovo/documents/reports/mino-rities/min_rep_10_eng.pdf

Proglašavanje zakona

15. aprila 2003. godine SPGS Štajner napisao je pismo prof. Daciju, predsedniku Skupštine, obaveštavajući ga o izdavanju zakona o zaštiti životne sredine, zakona o likvidaciji i reorganizaciji pravnog osoblja i zakona o bankrotstvu i semenu. U ovom pismu SPGS je naglasio da ostala 4 zakona, koja su mu predata i koja čekaju njegovo odobrenje, nisu u skladu sa Rezolucijom 1244 (od 1999) i Ustavnim okvirima (UO). Ovo je zakon o višem obrazovanju na Kosovu, zakon o aktivnostima u spoljnoj trgovini, zakon o telekomunikacijama i zakon o upravi i odgovornosti za javne finansije. On je tražio od Skupštine da se pridržava Rezolucije 1244 SBUN (1999) i UO do 30. aprila 2003. U odsustvu takve mere SPGS je rekao da

Prof. Nedžad Daci, predsednik Skupštine primio pismo od SPGS o proglašavanju zakona.

će nastaviti da proglašava zakone i izmene i dopune u skladu sa Rezolucijom 1244 SBUN (1999) i UO. Uz poštovanje ovog pisma Vlada je izrazila spremnost da učestvuje u konsultativnom mehanizmu ovih zakona. Odbori Skupštine su se sastali kako bi razmatrali predloge za izmene i dopune zakona. Zakonodavni proces u Skupštini ozbiljno je osujećen u toku prošle godine jer većina usvojenih zakona nije proglašena. Razlozi koji su navedeni za neizdavanje ovih zakona su raznovrsni i kompleksni. Zvaničnici u Skupštini izrazili su nadu da će se ovaj problem

rešiti. Međutim, izgleda da su izmene i dopune zakona o višem obrazovanju najosetljivije.

Osnovan Odbor za medije

3. aprila 2003. godine plenarna sednica Skupštine usvojila je sastav novooosnovanog Odbora za medije. Odbor se sastoji od 11 članova, uključujući predstavnike iz svih 5 parlamentarnih grupa. Predsedavajući u odboru je G-din. Bogoljub Milošević (Koalicija povratka). Prvi potpredsednik je G-din. Sabit Rustemi (LDK) a drugi potpredsednik G-din. Lirak Celaj (PDK).

ZAKONI O POLJOPRIVREDI 2003

Osim ekonomske i socijalne legislacije, skupština je počela usvajati i nekoliko zakona o poljoprivredi. Legislacija ima za cilj da stvara pravnu bazu za više nego potrebni oporavak Kosovskog poljoprivrednog sektora. Dole je sažetak glavnih propisa ovog zakona.

Guillaume Wagener, Međunarodni Konsultant u Pravnom i Proceduralnom Odeljenju Skupštine Kosova.

Zakon o semenu

Zakon o semenu reguliše proizvodnju i marketing semenskih varieteta poljoprivrednih useva, uključujući i hibride, mladice za pošumljavanje i voćnih drveća, povrća i vinogrda, kao i krompir za setvu.

Ministarstvo poljoprivrede će biti odgovorno za rukovođenje svih aplikacija za, uključenje novih varieteta u službenom listu i izdavanje prava uzgajivačima bilja. Zato Kancelarija o Pravima nad Varietetima Bilja će se oformiti da bi rukovodilo sa ovim stvarima.

Aplikacija za zvanični upis u listu će biti usvojeno ako varietet: (a) ima priznato ime; (b) je drukčije od svih poznatih i usvojenih varieteta; (c) je ujednačen po pitanju sastava; (d) je stabilan u raznim generacijama; i (e) ako je vrsta u kojoj spada varietet biljke svrstan u listu botaničkih porodica i vrsta opisane zakonom.

Testiranje varieteta za raspoznavanje, skladnost i stabilnost će se sprovesti

od strane entiteta autorizovano od Ministarstva Poljoprivrede. Osim toga zakon određuje pravila kontrole proizvodnje, sertifikiranja, testiranja, marketinga i uvoza semena i semenog krompira.

Zakon je usvojen od strane Skupštine 20. Mata, 2003 i proglašen od strane SPGS 15. Aprila 2003.

Zakon o poljoprivrednim zadrugama

Cilj ovog nacrtu zakona je da reguliše ustanovu poljoprivredne zadruge, uključujući i njihov rad i ulogu u razvoju poljoprivrede. U kratkoročnom smislu, cilja poboljšanje učinka poljoprivrednika. Poljoprivredna zadruga je pravni entitet stvoren od prirodnih ili pravnih entiteta od kojih svi moraju biti poljoprivrednici doprineći svojim privatnim vlasništvom raspodeli kapitala. Svaka poljoprivredna zadruga stvorena na Kosovu će morati biti registrovana da bi mogla

funkcionisati. Zadruga će imati prava i zaduženja kao pravno lice nezavisno od svojih članova. Imaće svoje vlasništvo i zadatke i biće odgovorno za svoje vlasništvo i za svaki čin urađen u njihovo ime.

Nacrt zakona isto reguliše pitanje osnivanja skupštine, prava i zadatke članova zadruge, raspodelu kapitala i doprinosu kapitala, godišnjih generalnih skupštinama, vanjskih revizora, rukovođećeg veća, predsednika i direktora zadruge. Sa ekonomske strane, nacrt predviđa standarde u raspodeli neto prihoda i gubitka, likvidaciju zadruge kada je potrebno, spajanje ili podelu, udruživanje zadruge, pomoćnih službi i pridruženih kompanija, i pravila mogućih kaznenih mera i administrativnih instrukcija ako su prekršena instrukcije koje su sprovedljive zakonom.

Poslednja važna odredba je da svaka poljoprivredna zadruga koja postoji u trenutku kada ovaj zakon dođe na snazi, treba se naknadno registrovati u

roku od jedne godine ili će prestati biti poljoprivredna zadruga.

Posle prvog čitanja 17. Aprila 2003, komisije u skupštini razmatraju nacrt zakona.

Zakon o đubrivu

Nacrt zakona o đubrivu će uspostaviti pravila i nadzorni sistem za rukovođenje odbranu proizvođača i potrošača. 'Đubrivo' se zove organska ili neorganska materija, koja sadrži jedno ili više priznatih hranljivih biljnih sastojaka, koji se upotrebljavaju za sadržinu hrane biljaka i koje je dizajnirano za tu upotrebu, ili se smatra da ima vrednosti koje će omogućiti razvoj biljki.

Uopšte, cilj ovog nacrtu zakona je da održi kvalitet đubriva na nivou. Svaka osoba uključujući tu i uvoznika ili trgovca koji ima za cilj prodaju i punodu za prodaju je potrebno imati sertifikat o registraciji, koji će biti validan za maksimum vremenskog okvira od 3 godine.

Proizvodnja, uvoz, ponovno pakovanje, distribucija ili đubrivo koje ne ispunjava uslove i nivo kvaliteta i druge uslove prema predviđenim standardima je nedozvoljeno. Na primer ako đubrivo ne sadrži dovoljno hranljivih sastojaka aktivne substance, ili sadrži destruktivne sastojke ili ima škodljiva svojstva za rast biljki, kada se upotrebljava prema predviđenim uputstvima.

Štaviše, inspektori i analisti su postavljeni za ojačavanje primene zakona sa moćima kao što je zabrana o prodaji, oduzimanje robe, presuda o prodaji, isto tako i kaznama i prekršajima su preduzeti u slučaju kršenja zakona. Prodaja ili distribucija protivzakonitog žigosanog (trgovačkim znakom), ili imitacijom đubriva ili manjakom težine je isto tako zabranjeno.

Posle prvog čitanja 24. Aprila 2003, komisije u skupštini trenutno raspravljaju o nacrtu zakona.

MLADI LJUDI ŽURE DA POBOLJŠAJU OBRAZOVANJE

Hajredin Kući, star 31 godinu, predsedavajući u Odboru za obrazovanje nalazi se u sred kontraverznosti oko zakona za više obrazovanje. Pol Šmit je razgovarao sa njim o ovome i nekim drugim pitanjima.

Intervju vodio: Pol Šmit, portpatol Misije OEBS na Kosovu

Hajredin Kući je mladi čovek kome se žuri. On želi da promeni i usavrši sistem obrazovanja na Kosovu. U 31. on je najmlađi član Odbora za obrazovanje Skupštine Kosova. On je i predsedavajući u tom odboru. Ima razloga da bude ponosan, i kaže. "Imamo jako dobre kolegijalne odnose u odboru, nemamo nikakvih problema. Ja sam iznenađen, ali i srećan zbog poštovanja članova uključujući i neke profesore sa velikim iskustvom koji prema meni pokazuju respekt. Moj odbor je jedan od najprofesionalnijih."

Njegovo lično iskustvo je zapanjujući međunarodni akademski put do sadašnjeg mesta profesora prava na Prištinskom univerzitetu. Studirao je u Bilkentu, Američki Univerzitet u Ankari, i pohađao jednu od najprestižnijih škola

prava, na Univezitetu Džordžtaun u Vašingtonu - i Gracu u Austriji. Od 1999., bio je potpredsednik svoje partije, Demokratske partije Kosova (PDK), dok mu nedavno PDK nije dodelio još neke dužnosti od javnog značaja.

Ne možete da razgovarate dugo sa Hajredinom Kućijem, a da ne primetite da je zaljubljen u svoju porodicu i akademsku slobodu. A onda se pretvara da je politika nešto drugo, možda ček nešto privremeno, kao obaveza da učestvuje u neznajčajnim vremenima promena na Kosovu. Možda je u pravu, ali greši u proceni svojih političkih afilacija i stvaranja politike. U razgovoru sa njim koji traje nekoliko sati stiče se utisak da mu je politika u krvi. Spominje se u svakoj rečenici razgovora o njegovom mestu predsedavajućeg i radu

u Skupštini. Studirao je političke nauke i bio izdavač studentskog magazina što nije samo zaljubljen već i potvrda da je Hajredin Kući kompletan političar.

Da li je obrazovanje na Kosovu politizovano?

Nije direktno, ali neki pokušavaju da iskoriste priliku.

Vi kažete da je vaš odbor najprofesionalniji, ali zar nema puno profesora i učitelja u politici?

Nekad možda, ali su institucijama potrebni učitelji.

A dominantno pitanje u odboru?

Zakon o višem obrazovanju.

Zakon koji SPGS nije usvojio jer je povreda Rezolucije 1244 ili Ustavnog okvira...?

Mislim da je neophodno

da se usvoji, jer je samo jedan član problem, i moramo da rešimo taj problem. Ja sam protiv "Mitrovačkog Univerziteta" koji neće da bude deo obrazovnog sistema Kosova.

Neki bi rekli da je pitanje univerziteta u Tetovu bilo mnogima toliko važno da su se borili za Univezitet na Albanskom jeziku - a onda Vi kažete ne univerzitetu na Srpskom jeziku u Mitrovici...

Ne možete da poredite ove dve situacije. Narod Tetova bi poštovao zakon u Makedoniji i Makedonski zakon o obrazovanju.

Da li biste bili zainteresovani da posetite fakultete na severu Mitrovice?

Da, ali oni neće da me pozovu.

I vaše rešenje za razrešenje ovog puta bez kraja (ćorsokaka)?

Mi moramo da rešimo taj problem, moramo da gledamo kao na obrazovno pitanje. Ako u Mitrovici prihvate lokalne zakone, problem je rešen. Predavači, plate i neki drugi problemi moraju da budu deo lokalnih zakona.

ŠKOLARINA I MINISTARSTVO

Kako biste procenili profesionalni nivo obrazovanja na univerzitetu?

Jako pozitivno, ali trenutno ne ulažemo mnogo sredstava.

Mi smo čuli da se studenti bune oko školarine, uz akcenat da novac koji daju završi u nečijem džepu, da li je to istina?

Prištinski Univerzitet ima svoj račun, to je tačno. Mi gubimo vreme ako novac prođe kroz ministarstvo...

Da li je ovo Vaš način da spomenete špekulacije ili korupciju na jako pažljiv i misteriozan način?

Ne, ja sam protiv korupcije i špekulacije oko korupcije. Treba Vam dokaz za to.

Da li posedujete informacije o političkim naimenovanjima direktora u školama?

Imali smo neke žalbe koje su vezane za ovaj problem, a poslato je i pismo Ministru koji će razmotriti slučajeve.

Koje su mogućnosti da se poboljša saradnja između vašeg odbora i ministarstva koje vodi LDK?

Mislim da postoji sara-

dnja koja je neophodna. Dobro funkcioniše.

Da li vi u odboru ili u ministarstvu možete da nađete rešenje za problem niskih plata predavača i moguće socijalne nemire?

Mislim da možemo. Imali smo mnoge konstruktivne odluke u odboru, i možemo da razmatramo

o i pronađemo rešenje kada nismo pod pritiskom.

ISTORIJA, KNJIGE I VELIKI PROBLEMI

Posle mnogih postavljenih pitanja i dobijenih odgovora možemo da kažemo da Hajredin Kući ističe probleme i kontraverznost, ali naprotiv, oni su bili tako diplomatski da vas uvere da je obrazovni sistem Kosova jednostavno savršen. Naravno da nije, ali ne treba Hajredin Kući da kaže da se LDK i PDK bore oko duša mladih ljudi, duh LDK dominira u osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju, a duh PDK oseća se na Univerzitetu. Kada ga pitate ko će napisati knjige istorije Kosova, čujete smeh koji može da obori porcelan sa klimavog stola u kafeteriji Skupštine. Ali postoje problemi.

“U stvari još uvek nemamo strategiju o obrazovanju,” kaže profesor Kući. “Još uvek su naši studenti kao u vreme komunizma, bez pitanja koliko nam treba stručnog kadra. Kada mlada osoba završi srednju

školu ne postoji ni jedan drugi način nego odlazak na fakultet. Uz visoku stopu nezaposlenosti to je prirodni i jedini način.”

Koji je značaj nedavnog osnivanja Fakulteta za obrazovanje?

To je jako dobar potez, ostvaren uz pomoć donacija iz Kanade. Sada možemo da učimo predavače da efikasnije prenesu znanje.

Još uvek su vam potrebne bolje knjige i obrazovni materijal na svim nivoima obrazovanja?

Da, ako nemamo knjige, nema nauke. Imali smo mnoge donatore, ali imamo i velike potrebe. Još jedan problem je profil srednjih škola. Mi moramo da promenimo sistem tako da srednjoškolsko obrazovanje ne vodi samo do univerziteta. Tehničke škole su jedan od primera.

Da li će učenici da uče o vrednostima boraca OVK i u kom uzrastu?

Vrednost OVK je jako važan deo naše skorašnje istorije, u stvari najvažniji deo naše istorije. Mi moramo da izgradimo našu istoriju, skorašnju istoriju, da uvećamo a ne smanjimo istoriju kao nastavni predmet.

PREMIJEROVO OBRAĆANJE SKUPŠTINI KOSOVA

Godinu dana od početka rada Vlade, Premijer Kosova, Dr. Bajram Rexhepi (Bajram Redžepi), obratio se Skupštini Kosova 13. marta 2003. godine. 3 aprila 2003. Skupština je vodila opšti debatu o učinku i odgovornosti vlade. Sledi sažetak Premijerovog uvodnog govora.

Stvaranje vlade kao rezultat sporazuma od 28. februara 2002. godine između glavnih partija, predstavljenih u Skupštini Kosova su stvorile solidni osnov za funkcionisanje institucija Kosova, poznatih i priznatih od strane međunarodne zajednice.

Vlada je konsolidovala svoje redove i počela je proceduru pravljenja zakona, da bi ispunili potrebe našeg društva. Dosada je 18 zakona dato Skupštini na razmatranje. I još 20 zakona je u poslednjoj fazi izrade u Vladi, koji će biti predati Skupštini. Svi smo upoznati sa poteškoćama sa kojima se suočavamo u postupku stvaranja zakona i njihovog usvajanja.

Moramo biti realni u proceni onoga što smo postigli i u vezi prepreke koje predstoje da bismo mogli da ih savladamo. Međunarodna zajednica smanjuje ljudstvo na Kosovu. U predstojećim danima i mesecima veće nadležnosti će biti na nama, koje će testirati naše mogućnosti. Konkretno, mi smo već imali prve sastanke sa SPGS na kojima smo govorili o prenosu nadležnosti.

Vlada Kosova je napravila strategiju o prenosu nadležnosti u oblastima gde je to procenjeno kao nužnost. U ovom pravcu, Vlada je zatražila nadležnosti nad svim javnim proizdućima – PTK-u, KEK-u, stvaranju avio-kompanije, po pitanjima privatizacije, izdavanja dokumentacija – gde će se uvek imati na umu albanska zajednicu u dijaspori. Mi smo pozvali na bližu saradnju između UNMIK-a i Vlade u oblastima u kojima su nadležnosti rezervisane za SPGS-a. Konkretno mi tražimo učešće u inostranoj politici, u pitanjima koja se odnose na unutrašnje poslove, pravni sistem, pitanjima sigurnosti, energetska pitanjima, rudarstvo itd.

Vlada se suočavala i suočavaće se sa puno izazova u narednim godinama. Našim civilnim službenicima je potrebna obuka i savetovanje. Njima su takođe potrebne veće plate. Mi želimo da našu decu uče bolji nastavnici, i da oni mogu bolje da iskoriste sopstveni potencial. Želimo da naša zdravstvena služba bude stručna, sportski i kulturni život bogatiji,

želimo da naša omladina ima više mogućnosti i prostora za mnoge aktivnosti.

Naša ekonomija zavisi od mnogo faktora. Zato imamo strategiju da bismo se suočili sa ovim preprekama u ekonomskom razvoju, podstičući pri tome unutrašnje i inostrane investitore da ulažu u naše proizvodne kapacitete. Naše krajnja zavisnost od uvoza je nesnosna. Mnogi uvozni artikali mogu da se proizvode i kod nas. Naši proizvodi mogu da se proizvode za inostrano tržište. Moramo da zatražimo uklanjanje barijera u izvozu Kosova.

Privatizacija društveni proizdućea dolazi, i mi ćemo učiniti sve što je u našoj moći da privučemo strane

investitore, nastojeći pri tom da ih podstičemo na osnovanje privatnih proizdućea, koja će dovesti novu tehnologiju. U ovim naporima nama će svakako biti potrebni izvori međunarodnih finansijskih institucija.

Imamo još jedan zadatak pred nama. Mi znamo da se za konačni statusa Kosova mora direktno obratiti međunarodnoj zajednici u pravo vreme, koje treba da bude pogodno za međunarodnu zajednicu. Mi moramo da se pripremimo za momenat kada će međunarodna zajednica da sedne sa nama, Srbijom i Crnom Gorom kako bi rešili ovo pitanje, koje je osnov za našu egzistenciju, našu budućnost. Deo ovog pitanja je u vezi sa ojačanjem demokratskog društva koje mi gradimo. Deo ovog problema je ojačavanje demokratskog društva koje sada gradimo. Jedan deo ostaje za stvaranje ekonomije koja će biti oslonac našim građanima. Drugi deo čini naša prošlost i naše etničke podele koje će nastaviti da slabe našu bezbednost.

Trenutno je aktuelan zahtev za dialog između

Beograda i Prištine. On će uključiti predstavnike nacionalnih institucija zbog, kako je rečeno tehničkih pitanja. Teme koje je G-din. Stainer-a (Štajnera) odredio kao početne teme razgovora, već su razmatrane u nekoliko navrata između Beograda i Prištine. Proizilazi pitanje šta se zapravo traži od nas? Za samo 7 dana Beograd je bio počeo dijalog o tehničkim zahtevima, a završio je sa podelom Kosova. Nije teško shvatiti da naša susedna država Srbija nije zainteresovana za dialog o tehničkim pitanjima ili konačnom statusu Kosova, nego je jednostavno zainteresovana za podelu Kosova i to nam postaje jasnije svakog dana.

Ciljevi Beograda su poznati građanima Kosova, političkim subjektima i institucijama. Naravno, ovo je zastrašujuća činjenica, i tražimo pomoć od međunarodnih aktera, posebno od SAD, Njujorka i Brisela da ne daju susednoj državi Srbiji, da i dalje koristi Kosovo kao politički instrument u svoje politike. Dijalog treba da se zasnuje na jasnoj institucionalnoj

strategiji gde se nadležnosti institucija Kosova neće dovoditi u pitanje.

Međutim, Vlada Kosova će ulagati sve svoje napore u toku sledeće godine u ekonomski razvoj, ulaganje, stvaranju novih mogućnosti za rad (posebno u poljoprivredi). Ovo je jedini način za nas da stvorimo više radnih mesta, nastavimo sa stvaranjem javne administracije, da integrišemo manjinske zajednice (posebno srpsku manjinu) u sve oblasti života, da imamo funkcionalnu vladavinu prava na Kosovu, i počnemo sa osnivanjem novih ministarstava.

Pravna struktura ostaje naš prioritet i mi ćemo uraditi sve da što pre dobijemo Ustav Kosova, kako bismo od Kosova napravili mesto gde se poštuje i funkcionise zakon, gde demokratske institucije služe svojim građanima. U ovom pogledu mi ćemo se zalagati za prenos nadležnosti sa UNMIK-a i SPGS-a. Kosovo ne može imati paralelnu vladu, osim one koje je legitimna i postavljena glасovima njegovih građana.

Barjam Rexhepi
(Bajram Redžepi)
Premijer Kosova.

EAR NUDI PODRŠKU ZAKONODAVNOM PROCESU

Evropska unija je preko Evropske agencije za rekonstrukciju, pokrenula veoma ambiciozan program podrške kabinetu Premijera. Cilj programa je da doprinese poboljšanju zakonodavnog procesa, izrade nacrtu zakona, obuke, osnivanje funkcionalne prevodilačke jedinice, kao i organizovanja ekspertske mreže koja bi bila na raspolaganju kabinetu premijera.

Miro Prek, Team vodja tima EAR/GTZ, tim podrške kancelariji premijera.

Program je primenjen u saradnji sa Fondacijom za tehničku saradnju Nemačke i njenih partnera. Glavni tim je sastavljen od vođe tima, pravnog eksperta i eksperta za prevod.

Program tehničke pomoći pruže konsultacije i ekspertizu kroz kratkoročno zapošljavanje eksperata iz određenih polja na Kosovu. Možda je najambiciozniji cilj programa uspostavljanje saradnje sa lokalnim pravnim ekspertima i njihovo uključivanje u aktivnosti podrške na istim osnovama sa međunarodnim ekspertima. EAR želi da osigura da zakonodavstvo Kosova bude u skladu sa evropskim "Acquis Communautaire."

Od osnivanja kabineta Premijera 20. januara, tim je učestvovao u zakonodavnoj radnoj grupi pri izradi nacrtu sledećih zakona: zakona o javnoj nabavci, zakona o pristupu javnim dokumentima, kao i zakona o zdravstvenoj negi i zaštiti na radu. Podrška je garantovana u formi legalnog i ling-

vističkog pregleda nacrtu zakona, konsultacijama sa lokalnim NVO i Nacionalnim institutom za demokratiju (NDI) i kroz pripremu memoranduma sa objašnjenja (uključujući prevod i pravni pregled). Čak je obezbeđeno i pravničko mišljenje o saglasnosti sa evropskim standardima, i to kada je reč o nacrtu zakona o zdravstvenoj negi i zaštiti na radu.

Projekat Upravnog odbora EAR-a se sastoji od predstavnika kabineta Premijera, EAR-a i četvrtog stuba UNMIK-a (KPA). 31. marta su odobrene preporuke za različite projekte. To uključuje pripremu paketa nacrtu zakona, i to: zakona za civilnu službu, intelektualnoj imovini, zakona o preduzećima, zakona o sistemima za nadgledanje, kao i nacrt zakona o ilegalnoj trgovini narkoticima. Dalje, projekat EAR-a ima za cilj organizovanje pravnih baza podataka i razvoj strategije za razvoj pravnog sistema Kosova, kao i pružanje podrške za opšte

poboljšanje zakonodavstva.

Tim čeni neophodne pripreme kako bi projekat bio realizovan, uključujući i zapošljavanje lokalnih i međunarodnih stručnjaka. U isto vreme, tim priprema preporuke koje bi trebalo da budu odobrene na sledećem sastanku upravnog odbora koji će se održati 8. maja 2003. godine.

Kako je planirano, dalja podrška će biti pružena u sledećim oblastima: izrada nacrtu zakona o izgradnji, okvir za tehničke uredbe i standarde (putevi i mostovi), nacrt zakona o emitovanju, kao i nacrt zakona za službeni glasnik koji bi javno objavljivao usvojene zakone. Pored ovoga, planirana je podrška i za zakon o javnoj administraciji (zakon o opštem administrativnom postupku, zakon o administraciji i zakon o vladi).

Ostale aktivnosti bi obuhvatale izradu anti-korupcijske strategije, kao i reviziju poslovnika za vladu.

Prvo uključivanje međunarodnih stručnjaka je predviđeno za procenjivanje potreba za obukom i izgradnjom kapaciteta, a posebno će se obratiti pažnja na pravnu službu kabineta Premijera, kao i organizaciona pitanja koja se tiču postupka u okviru kancelarije za pravnu pomoć i kabineta Premijera.

Izvršeno je nekoliko procena prevodilačkih kapaciteta lingvističkog osoblja kabineta Premijera. Kao bi se ispunio zahtev za prevodilačkim uslugama u okviru kabineta Premijera, predložena je nova struktura i iznešeni su dodatni zahtevi za albanskim, engleskim i srpskim lektorima. Prevodiocima je ponuđena stručna obuka.

Uspostavljen je kontakt sa Inicijativom za podršku Skupštini i sa Nacionalnim institutom za demokratiju na Kosovu, kao i sa NID u Makedoniji, kako bi se zajedničkim snagama došlo do široko prihvaćenog rečnika pravnih i parlamentarnih termina.

“TREBA DA ZAŠTITIMO NAJBRANJIVIJE KATEGORIJE LJUDI I SIROMAŠNE”

Stojanka Petković je predsedavajući u Odboru za rad i socijalna pitanja Skupštine Kosova. Ona je član “Koalicije povratka.” Skupština očekuje da primi nekoliko nacrtu zakona o socijalnim pitanjima, G-đa. Petković daje svoje analize o trenutnoj socijalnoj situaciji na Kosovu.

Intervju obavila Snežana Petrušić

Šta Vi smatrate glavnim socijalnim problemom sa kojim se Kosovo suočava?

Glavni socijalni problem sa kojim se sreću sve zajednice Kosova prvo i prevažno je siromaštvo i nezapošljenost. Većina stanovništva na Kosovu je nezapošljena. Značajan broj radnika je ili napustio svoje radno mesto ili su izbačeni s posla. Bukvalno možemo da kažemo da su ti ljudi sada na ulici. Ljudi koji imaju socijalne probleme su uglavnom porodični ljudi, većina je preko četrdeset godina i pokušava da izdržava svoju porodicu. Oni mogu da pronađu dodatne poslove, ali su onda lišeni socijalne pomoći i usluga. Predstojeća privatizacija može da nam donese nove socijalne probleme.

Da li zloupotreba droge na Kosovu među mladima postaje glavni problem?

Ono što je sigurno jeste da je to problem širom Kosova. Jedan od glavnih razloga je bezakonje, posledice rata, siromaštva i nezapošljenost. Porodica i obrazovanje su najvažniji

stubovi za zaštitu dece i omladine. Ali vrlo često mladi ljudi nemaju stvaran nadzor odraslih. Još neki od problema koji se ističu su krivični, trgovina ljudima i prostitucija. Sve ove radnje moraju se zaustaviti ako želimo da zaštitimo naše društvo.

Koje je ciljeve Odbor za rad i socijalna pitanja postavilo sebi za ovu godinu?

Naš prvi cilj je da upozorimo, pošaljemo signal, preporuku, Vladi Kosova koja će razraditi socijalni program koji će se primeniti posle početka procesa privatizacije. Svrha bi bilo regulisanje svih radničkih prava. Ako Vlada ne napravi takav socijalni program, očekujemo više problema na polju zapošljavanja.

Na jednom od skorašnjih sastanaka Odbora za rad i socijalna pitanja jedno od razmatranih pitanja bilo je “Odredbe o posebnim potrebama” za osobe kojima je potrebna posebna nega. Šta mislite da može da se postigne po ovom pitanju?

Kao predsedavajući u Odboru za rad i socijalna pitanja, počela sam debatu o finansijskom pokrivanju i zaštiti onih kojima je potrebna posebna nega, i koji ne mogu da se brinu sami o sebi. Svi članovi Odbora podržali su moju inicijativu. Ideja je da se Ministarstvu za rad i socijalna pitanja i vladi Kosova daju preporuke da počnu da rade na nacrtu zakona o rešavanju problema ljudi sa posebnim potrebama, zakona za socijalnu zaštitu. Što se socijalnih problema tiče, za sada su odobreni samo zakon o osnovi penzija i zakon o inspekciji rada. Nama je potreban zakon koji će služiti ljudima sa posebnim potrebama, jer mi imamo bolesne ljude, ljude sa ratnim traumama, a povećava se i broj obolelih od raka. Jedan broj ljudi nema dovoljnu finansijsku podršku i pomoći kao što su npr. invalidska kolica ili slušni aparati. Ljudi nemaju dovoljno novca da plate medicinske troškove, oni treba da budu refundirani, a predpostavljam da bi i Ministarstvo zdrav-

lja pomoglo u rešavanju ovog problema.

Moja ideja je da sva ova pitanja spojim u jedan projekat i pozovem neku NVO koja se bavi pitanjima ovih osoba. Ovo su NVO koje su pokrivala socijalne probleme posledice rata, jer one raspolažu podacima o ovim osobama. U saradnji sa njima, Ministarstvom za rad i socijalna pitanja, Ministarstvo zdravlja i neke od eksperta, nameravam da organizujem diskusiju za okruglim stolom na ovu temu, kako bi se odredilo koje odredbe treba dodati zakonu.

Srbi, Albanci i ostale zajednice na Kosovu dele isti problem – problem

siromaštva. Da li je ovo oblast u kojoj može da se ostvari zajednička saradnja?

Svakako. Ja vrlo često kažem da socijalni problemi muče sve zajednice. Ovo je branša koja zapravo ne bi trebalo da raspoznaje nacionalne ili etničke razlike. Srpska, albanska i ostale zajednice treba da pronađu zajednički interes na ovom polju i uspostave saradnju i pokažu dobru volju. Ako želimo napredak na polju socijalnih pitanja, onda nismo da politizujemo ovu oblast. Sve zajednice dotiču socijalni problemi. Ako gledamo iz perspektive srpske zajednice ili albanske zajednice, videćemo da svaka od njih insistira da je u gorem položaju. Ja znam mnoge probleme sa kojima se susreće srpska zajednica, a moje albanske kolege poznaju probleme svoje zajednice. Iako vrlo često različito gledamo na stvari, apelovala bih da za rešavanje socijalnih problema moramo da razgovaramo jedni sa drugima i isključimo politiku.

PROMENA ZA KOMPETITIVNU EKONOMIJU NA KOSOVU

Napori za postavljanje ekonomije Kosova na novi, produktivniji i kompetitivniji način počeli su ponovo marta, a uključene su ključne figure odgovorne za proces donošenja odluka na ekonomskom polju koji će se okupiti za okruglim stolom. Organizatori veruju da je postavljen značajan osnov za efektivnu i produktivnu interakciju u sklopu mehanizama vlade Kosova.

Mustafa Eric

Upozorenja su čista: Kosovo koristi samo trećinu svojih domaćih prihoda; dve trećine dolaze spolja kao novčana pomoć od Kosovaca koji rade u inostranstvu ili donatora. Trgovina Kosova ima veći deficit od domaće proizvodnje; ima više od deset puta veći uvoz od izvoza, ovo je neizdržljivo. Najvažnije, uzimajući u obzir rat u Iraku, trokove mobilizacije međunarodne pomoći za rekonstrukciju te zemlje, finansijska pomoć Kosovu neizostavno će se znatno smanjiti u bliskoj budućnosti. Razmena je poštena: zakonodavni napor je u fazi sistematskog i održivog iskoraka za ekonomski razvoj, ali napori da se proizvede takvo zakonodavstvo suočavaju se sa svakodnevnim preprekama, vraćaju se Skupštini na razmatranje bez ikakvog komentara zašto ih ponovo treba razmatrati.

Organizovan je poseban sastanak: radionica čiji je organizator bio Friedrich Naumann Stiftung (FNSt.) sa bivšim Nemač-

kim državnim sekretarom na polju ekonomije, G-din. Klaus Bueger, i OEBS u sklopu Inicijative za podršku Skupštini (ASI). Zajedno su sedeli svi predstavnici glavnih stubova uprave na Kosovu. Učestvovali su Skupštinski Odbori za trgovinu i industriju, finansije i ekonomiju kao i Odbor za budžet, Ministri za trgovinu i industriju i finansije i ekonomiju i stub IV iz UNMIK, kao i lokalni NVO koji imaju interesa u ekonomskim aktivnostima.

Juergen Voss, iz EU govorio je u ime UNMIK administracije, otvoreno je rekao učesnicima da Kosovo treba da shvati ozbiljnost situacije i počne da mobilizuje resurse kako bi povećalo stopu zapošljenosti i prihoda. On je istakao da je privatizacije imala ključnu ulogu u stvaranju kompetitivne ekonomije na Kosovu, integrisanu u tržište Balkana. Takođe je istakao da su bankovne reforme i izgradnja infrastrukture neizbežni za privlačenje stranih inves-

titora, vitalni doprinos pokušaja za stvaranje kompetitivne linije u regionalnoj i međunarodnoj trgovini.

Ministar za finansije i ekonomiju Ali Sadriu, dok je naglašavao značaj prikupljanja porezas rekao "Budžet Kosova, koji su 1999. u potpunosti finansirali donatori, u 2003. će skoro u potpunosti biti finansiran od građana Kosova koji plaćaju takse," postojalo je i upozorenje da "... postoji disproporcija između carinskih taksi i onih koje se prikupljaju na Kosovu. Može se reći da je prikupljanje poreza unutar Kosova jako slabo. Ako se ne uklone ove disproporcije biće jako teško obezbediti održivi budžet."

Ministar za trgovinu i industriju Alji Jakupi, sa druge strane, pod "...zakoni koji legalizuju konkurenciju tek treba da se odobre." G-din. Jakupi, se kroz svoj govor usredsredio na potrebu za uređenje konkurencije uređivanjem ekonom-

skog okruženja. On je istakao da je "ekonomsko zakonodavstvo kao što je zakon o konkurenciji, protiv-korupcije, za zaštitu mušterija, inostranu i domaću trgovinu, benzin i carine," na vrhu liste prioriteta koje treba rešiti hitno.

Predsedavajući i članovi Odbora Skupštine koji su prisustvovali radionici dogovorili su se da postoji potreba za brzim donošenjem zakonodavstva koje će ekonomiju dovesti u red. Oni su se međutim, žalili da su zakonodavni akti koji su već usvojeni, ne primenjeni, i vraćeni Skupštin posle dugih pregovora na ponovno izglasavanje. Haki Šatri, šef Odbora za budžet, rekao je da je istina da je zakonodavstvo neophodno, ali da je bitnije mobilisanje produktivnih snaga kako bi se ojačala lokalna ekonomija, došlo do više radnih mesta i većih prihoda. Slobodan Bjelić, vođa Odbora za ekonomiju i finansije, naglasio je da je promocija Evropskih standarda od izuzetnog

značaja u smislu ostvarivanja kompetitivnog tržišta i političke stabilnosti kao primarnog rekvizita.

Sve u svemu, sastanak nije imao konstruktivnu odluku kako poći napred ili stvoriti strategiju za dalji razvoj ekonomije Kosova. Međutim, postojao je konsenzus među učesnicima da institucije Kosova treba da počnu sa smanjivanjem zavisnosti od inostranih donacija i izgrade nepochodne strukture koje će koristiti resurse teritorije za stvaranje kompetitivne ekonomije.

Konsenzus o prioritetima među koracima koje treba preduzeti najverovatnije će zahtevati još jedan sastanak ili radionicu sličnu ovoj, onu koja će ponovo dovesti ključne predstavnike zakonodavstva i izvršne branše mašinerije vlade Kosova. Tako je stvoren uslov za dijalog među glavnim stubovima o budućnosti ekonomije, šire videnu kao jako produktivan ishod radionice.

NEDAVNE AKTIVNOSTI PODRŠKE SKUPŠTINI

“Ostale zajednice” osnovale su parlamentarnu grupu

Članovi Skupštine pripadnici ne srpskih i nealbanskih zajednica odlučili su da osnuju svoju parlamentarnu grupu. Odluka je donešena na dvodnevnom sastanku na Brezovici, od 14. - 15. marta, uz podršku OEBS odeljenja demokratizacije. Ambasador Pascal Fieschi, Šef misije OEBS na Kosovu, obratio se parlamentarcima i prisustvovao formalnu ceremoniju potpisivanja sporazuma. Pre nego su saopštili svoju odluku na konferenciji za štampu 18. marta, “Ostale zajednice” primio je Predsednik Skupštine Prof. Daci. On je izrazio zadovoljstvo zbog formiranja nove parlamentarne grupe i naglasio da je ona osnovana u skladu sa poslovníkom Skupštine. Savetovao im je da se pridržavaju kulture zajedničkog donošenja odluka koja će poprineti njihovim zajednicama, iako su heterogene po etničkom i političkom poretku.

Grupa se saad sastoji od 10 nealbanskih i nesrpskih izabranih članova Skupštine, što ih čini četvrtom grupom po veličini u Skupštini (posle LDK, PDK i KP). Grupa se sastoji od 4 Bošnjaka, 1 Goranca, 3 Turaka, 1 Aškalijske i 1 Roma. Egipćani nisu deo “Ostalih zajednica” jer su se pridružili parlamentarnoj grupi AAK.

Sa leva na desno. Džezair Murati (VATAN), Zulfi Merdža (PREBK), Faik Maroli (PDASHK), Sadik Idrizi (VATAN) i Gani Sadik (KDTP) na konferenciji za štampu u Skupštini 18. marta 2003.

Odbor za jednakost polova saziva koordinacioni sastanak

25. marta Odbor za jednakost polova pozvao je međunarodne organizacije koje se bave pitanjima jednakosti polova na koordinacioni sastanak. Ova grupa bila je sačinjena od OEBS, UNIFEM, Kancelariju za jednakost polova pri UNMIK (OGA), Fondaciju za civilno društvo (KCSF) i STAR Network i Kancelariju za savete pri dobroj upravi, ljudska prava, jednake mogućnosti i polove (Kancelarija Premijera). Odbor je zatražio pomoć u stvaranju zakona iz različitih demokratskih zemalje i stručnu pomoć.

Do sada, osam zakona je prevedeno i predato Kancelariji Premijera i Odboru: zakoni iz Slovenije, Bugarske, Litvanije, Rumunije, Finske, Hrvatske, Holandije i Bosnie i Hercegovine. Ovi zakoni biće korišćeni kao za inicijalne korake u nacrtima zakona o jednakosti polova na Kosovu. “Naši zakoni neće biti kopije ovih zakona ali će se zakoni zasnivati na realnosti Kosova. Vodiće ka osnivanju institucija za zaštitu jednakosti polova,” izjavila je G-đa. Melihate Termkollu, podpredsedavajući u Odboru. OEBS će pružati dalju pomoć preko stručnjaka i prevoda zakona. Radionica o strateškom planiranju Odbora za jednakost polova za 2003-2005, a studijska poseta Sloveniji i Bugarskoj planirana je za april i maj 2003 od strane KCSF.

Holandska fondacija savetuje stranke u parlamentu

Projekat fondacije istočno-zapadne parlamentarne prakse (EWPPP) nedavno je počeo da primenjuje dugoročni program za podršku Skupštini Kosova nazvan “Aspekti i tehnike parlamentarne demokratije.” Programske aktivnosti uključuju seriju inter-parlamentarnih radionica na Kosovu, jedna će se održati u regionu, a druga je radna poseta Holandskom parlamentu u Hagu. Komponenta programa su i trodnevne konsultacije sa (bivšim) članovima Holandskog parlamenta i njihovih protivnika u Skupštini. Prva diskusija za okruglim stolom o međupartijskim i partijskim odnosima u parlamentu održaće se 9. maja u Prištini.

Konrad Adenauer Stiftung podržava sektor za obrazovanje

20. marta delegacija Konrad Adenauer Stiftung došla je u istraživačku misiju na Kosovu. Zaključeno je da podrška obrazovnom sektoru treba da postane prioritet Nemačke fondacije. Osnovaće se posebni

programi sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku i tehnologiju, kao i sa Odborom za obrazovanje u Skupštini. Konrad Adenauer Stiftung planira da pozove mešovitu delegaciju Skupštine Kosova i Vlade Kosova u radnu posetu Nemačkoj na polovini jula 2003 na kojoj će biti reči o obrazovanju.

Friedrich Ebert Stiftung organizuje posetu Odbora Albaniji

U toku poslednje nedelje aprila, Friedrich Ebert Stiftung organizuje radnu posetu Albaniji. Predsedavajući i dva podpredsednika tri odbora će prisustvovati: Odbor za rad i socijalna pitanja, Odbor za zdravstvo i Odbor za zaštitu životne sredine i prostorno planiranje. Delegacija parlamenta Kosova, uključujući predstavnike svih većih parlamentarnih grupa, imali su intenzivne diskusije i razmenili su iskustva sa predsedavajućim odbora iz parlamenta Albanije.

Pripremljen rečnik stručnih i pravnih izraza

Sekretarijat Skupštine i misija OEBS-a na Kosovu počeli su zajednički projekat "Rečnik stručnih izraza za parlamentarne i pravne termine." Rečnik će biti pravni dokument izdat na tri jezika (albanski, srpski i engleski) i sadržaće parlamentarne i pravne termine koji se koriste u zakonodavnim i vladinim telima na Kosovu i pružaće punu definiciju svih termina. Saradnja na sličnim projektima u regionu kao i sa ostalim institucijama i organizacijama na Kosovu je istaknuta: Kancelarija Premijera, Ekonomski i fiskalni savet, Kancelarija za prevodioce UNMIK, Stub i UNMIK (Policija i pravosuđe), Finska grupa za ljudska prava i Nacionalni institut za demokratiju (NDI). Projekt je iniciran kako bi se prevazišli trenutni problemi u osnivanju i funkcionisanju višejezične Skupštine.

UNDP postavlja elektronske arhive u Skupštini

21. marta UNDP je zainteresovanim donatorima predstavio svoj projekat za osnivanje elektronske arhive u Skupštini. Ovaj projekat uključuje snimanje, procesiranje i ostvarivanje postupaka i predloga zakona, uspostavljanje sistema uprave dokumentima i pristup i rasprostranjivanje informacija. Projekat je pridružen međuparlamentarnoj uniji (IPU) zbog njihovih eksperata koji su poznati širom sveta u parlamentarnoj podršci i po tehničkim kapacitetima.

Projekat će biti primerjen uz blisku saradnju sa Sekretarijatom Skupštine i IPS, EAR, NDI, Timom Finske vlade i Ministarstvom za javne službe. Više informacija na <http://www.undp.org>

NVO počeli da nadgledaju Skupštinu

Savet za zaštitu ljudskih prava i sloboda (CDHRF), jedna od dobro afirmisanih NVO na Kosovu, počela je intenzivni program nadgledanja rada Centralne Skupštine i 11 SO. Na centralnom nivou, monitori CDHRF počeli su da prisustvuju većini sastanaka Odbora. Njihov cilj je da obezbede kredibilitet političkom procesu na Kosovu kroz odgovornu i transparentnu vladu. Nadgledanje je komponenta sveobuhvatne strategije zastupništva po pitanju koje CDHRF smatra svojom najvećom brigom kao poštovanje ljudskih prava. OEBS i NDI podržavaju ovaj projekat. Prvi izveštaj biće izdat maja 2003., a biće dostupan na adresi www.cdhrf.org.

Studenti posećuju plenarne sednice u Skupštini

Studenti fakulteta političkih nauka sa Prištinskog univerziteta počeli su da pohađaju plenarne sednice Skupštine Kosova. OEBS i Sekretarijat Skupštine pomažu ovu aktivnost svake nedelje. Inicijativa se doživljava kao inicijativa od visoke važnosti za studente ovog fakulteta, i u skladu je sa poslovnikom koji kaže "...da će sednice Skupštine biti javne."

Između marginalizacije i članstva u EU-u

Od 11. do 13. aprila 2003 Friedrich Ebert Stiftung (FES) zajedno sa nemačkim Institutom za međunarodnu i bezbedonosnu politiku i sa protestanskom akademijom Tutzing je organizovao konferenciju "Jugo-Istočna Evropa - između marginalizacije i članstva u EU". Ova konferencija u Nemačkoj je okupila učesnike iz cele Jugoistočne Evrope. Dva člana Skupštine Kosova su takođe učestvovali i to su: Alush Gashi (LDK) i Hajredin Kuqi (PDK). Tema debate sadržala je i instrumente međunarodne zajednice za podstrek stabilnosti u regionu, kao što je Pakt stabilnosti, Evropska agencija za rekonstrukciju; bilo je reči i o procesu stabilizacije i udruživanja, posledicama novih šengen-granica usred Jugoistočne Evrope, i o regionalnoj saradnji na Blakanu.

ZA PROFESIONALNE MEDIJE I MEDIJE U RAZVOJU NA KOSOVU

Novinari i medijski stručnjaci su se okupili u Prištini u subotu 29. marta 2003. godine na konferenciji o budućnosti novinarstva na Kosovu, a bilo je reči i o novopredloženom nacrtu zakona o uspostavljanju Nezavisne komisije za medije (NKM).

Marie-Helene Verney, OEBS viši savetnik za medije

Novinari i medijski stručnjaci su se okupili u Prištini u subotu 29. marta 2003. godine na konferenciji o budućnosti novinarstva na Kosovu, a bilo je reči i o novopredloženom nacrtu zakona o uspostavljanju Nezavisne komisije za medije (NKM).

Profesionalno udruženje novinara Kosova, je uz podršku OEBS-a, organizovalo ovu konferenciju. Predsedavao je gospodin Baton Hadžiu, koji je trenutno i predsedavajući udruženja novinara, a diskusiju je vodio gospodin Dukadin Gorani.

Ambasador OEBS-a Pascal Fieschi je otvorio diskusiju i posebno je naglasio važnost nezavisne medijske komisije koja nadgleda i reguliše elektronske medije na Kosovu. On je naglasio da se nivo demokratije u jednom društvu ogleda kroz profesionalizam i vitalnost štampe i medija. On je rekao da je budućnost demokratskih institucija na Kosovu povezana sa nezavisnošću

kosovskih medija; dodao je da je obaveza OEBS-a da nadgleda sprovođenje novog zakona o medijima koji bi trebalo da bude, ne samo u funkciji medija, već i naroda Kosova. Ambasador Fieschi veruje da je budućnost javnih medija, RTK, treba da bude zagarantovana, a jedna od mogućnosti je da oni budu obuhvaćeni novim zakonom. Stoga je veoma važno da se prilikom nacrta zakona uzmu u obzir evropski standardi i praksa.

Gospodin Redžep Hoti, savetnik Premijera, rekao je da će radna grupa eksperata uskoro da razmatra i predlože nacrt zakona. Radnu grupu čine predstavnici javnih i nezavisnih medija, kao i međunarodni eksperti. On je naglasio da vlada želi da obezbedi transparentni rad prilikom procesa nacrta zakona – nešto što, kako kaže, do sada nije bio slučaj. On je rekao da je vlada otvorena za sve sugestije i da nije poželjno imati zakon koji bi favorizovao pojedine medije.

Pitanje o kom se najviše raspravljalo je član zakona kojim se sugerije redukcija reklamiranja na RTK televiziji, dok je doprinos RTK preko KEK u punoj funkciji. Gospodin Agim Zatrići, generalni direktor RTK, je održao veoma snažan govor, rekavši da bi ovakvo tretiranje RTK-a dovelo do kolapsa službe javnih medija. Gospodin Hoti je odgovorio da cilj zakona nije uništavanje bilo kog medija, već da se svim medijima pruži ista šansa. Gospodin Zatrići je takođe izrazio zabrinutost zbog nadgledanja RKT budžeta koji se u novom predlogu zakona daje Nezavisnoj komisiji za medije.

Neki od prisutnih novinara su istakli da bi pre diskusije o legislativi NKM, trebalo diskutovati o ulozi NKM i o tome da li je NKM zaista potreban. Većina se složila da je potreban nadzorni organ, ali su rekli da što se tiče štampanih medija takav mehanizam niti postoji niti je predložen.

Gospodin Škelzen Malići iz "Gani Bobi instituta"

je otvorio popodnevnu sednicu govorom koji je zvučao kao upozorenje novinarima Kosova. On je rekao da novinarstvo na Kosovu prolazi kroz jedan veoma težak period, a da bi ta kriza mogla biti očigledna kada priliv novca iz međunarodne zajednice bude smanjen. Mnogi kosovski mediji ne bi se održali bez međunarodne pomoći, rekao je. Dodao je da bi rivalstvo između medija i nedostatak solidarnosti u profesiji još više pogoršali ovu krizu.

Mnogi od prisutnih su se složili da je kosovskim novinarima potrebno više od samoorganizacije i da ukoliko se ne ujedine, njihov glas se neće čuti niti će se poboljšati uslovi rada njihove profesije. Postignuta je saglasnost o organizovanju jedne jake i profesionalne novinarske asocijacije. Udruženje profesionalnih novinara Kosova planira da organizuje još jednu diskusiju i to o volonterskom pravilniku ponašanja u aprilu mesecu.

TEŽNJA KA EFIKASNIM USTAVOTVORNIM ODNOSIMA PRIPREMA ZA PREGOVORE

Efikasni ustavotvorni odnosi u novorazvojnoj demokratiji su glavni pokazatelj napretka u uspostavljanju dijaloga između građana i njihovih izabranih predstavnika. Ustavotvorni odnosi omogućavaju izabranim predstavnicima da pomažu građanima koji su glasali za demokratski sistem. Nažalost, po pravilima proporcionalnog izbornog sistema, izabrani članovi parlamenta uglavnom misle da se njihova lojalnost odnosi pre svega na političke partije koje su ih izabrale, a ne na građane koji su za njih glasali.

Sherrie Wolff, Ph.D. Konsultant, (NDI)

Nacionalni institut za demokratiju (NDI) je organizovao radionice o ustavotvornim odnosima za izabrane članove Centralne Skupštine, Skupštine opština kao i za lidere lokalnih političkih partija: LDK, PDK, AAK, za partije kosovskih Srba i za predstavnike manjih etničkih i političkih zajednica. Radionica je trajala nekoliko nedelja aprila i maja 2003.

Za vreme rada u okviru ovih radionica zvaničnici iz Centralne Skupštine i Skupština opština, kao i predstavnici političkih partija, bili su podeljeni u nekoliko grupa, i to regionalnom principu. Neuobičajeno je da se simultano kombinuje obuka za svaku od ovih institucija, ali to je veoma efikasan način u cilju edukacije učesnika o komunikaciji i zajedničkom radu. Zatim je od svake grupe zatraženo da međusobno saraduje i koordinira po sledećim pitanjima: definisanje

ljudi koje oni predstavljaju, najveće predstavljene grupe, obrazovni kapaciteti i ostale demografske informacije o svakom regionu ponosob. Onda su oni naveli najvažnija pitanja i ciljeve za svaki region i naznačili su strateški plan delovanja u određenom vremenskom periodu, budžet i ličnosti odgovorne za primenu naznačenih aktivnosti. Obezbeđena je informacija za kontakt lokalnog stanovništva. Dalji rad u okviru radionica će razviti metode razmene informacija sa građanima, kao i informacije o tome kakvu vrstu pomoći oni mogu da očekuju od političkih partija, gde mogu da izraze svoje nezadovoljstvo i svoja htenja i koji je najbolji način za zadovoljenje njihovih potreba.

Jedna od najvećih prepreka navedena od strane izabranih članova je nedostatak vremena, osoblja i novca. Za vreme

ovih obuka, diskutovalo se i o važnosti edukacije izabranih zvaničnika i partijskih lidera kako bi onda oni mogli da koordinišu svim ovim pitanjima i da dostavljaju planove ustavotvornim službama. Često su lideri lokalnih partija zaduženi za pružanje efikasne pomoći.

Bilo je veoma uzbuđljivo videti kako je zainteresovanost učesnika za proces učenja u porastu i kako oni mogu da doprinesu poboljšanju životu građana. Jedan od prisutnih je pitao da li on može da prisustvuje i drugom delu sednice, pošto po njegovom mišljenju može mnogo da se nauči. S obzirom da će NDI nastaviti da organizuje slične radionice, čini se da će učesnici imati mnogo više entuzijazma i pozitivnog stava kroz realizaciju ideje o pružanju pomoći u stvarnoj demokratiji.

Lulzim Peci

Kosovski institut za razvoj i politička istraživanja (www.kipred.org) u saradnji sa Međunarodnim centrom Ulof Palme (www.palme-center.se) i sa Centrom za studije i međunarodne pregovore (www.casin.ch) je radio u proteklih nekoliko godina na izgradnji kapaciteta kosovskih institucija. KIPRED i CASIN, uz podršku švajcarskog ministarstva inostranih poslova i OEBS-a, su u avgustu prošle godine organizovali seminar pod nazivom "Odlučivanje u demokratskoj državi: izazovi pred nama" na kom je učestvovalo petnaest članova Skupštine i Vlade Kosova. Tema o kojoj je bilo najviše reči je pregovaranje. KIPRED je upoznao potrebu za daljim radom na ovom polju nastavljajući konsultacije sa ključnim predstavnicima parlametarnih grupa Kosova. U tom kontekstu, KIPRED i CASIN su organizovali jednodnevnu radionicu 5. marta 2003. godine pod nazivom "Priprema za pregovore" težeći da obuču institucija Kosova za pregovore.

Dr. Jean Fraymond, direktor CASIN-a, vodio je radionicu. Izabrani predstavnici Predsedništva, Skupštine, Vlade i KIPRED-a su učestvovali

u radionici. Učesnici ove radionice su bili: Ramush Tahiri (politički savetnik predsednika Skupštine), Hy-dajet Hyseni (član predsedništva Skupštine), Mahmut Bakalli (poslanik), Fadil Kryeziu (poslanik), Enver Hasani (profesor prištinskog univerziteta), Teuta Hadri (poslanik), Lulzim Peci (izvršni direktor KCSF/KIPRED) i Leon Malazogu (direktor programa KIPRED-a).

U okviru radionice, akcentat je stavljen na tehnike koje se koriste u pripremi pregovora. Dnevni redom su bile obuhvaćene teme kao što su određivanje ciljeva, prikupljanje informacija, utvrđivanje pregovaračkih pozicija, strategija pregovaranja, podela dužnosti i organizacija pregovora. Međutim, bilo je reči i o prethodnim iskustvima sa pregovorima visokog nivoa, uključujući primere dijaloga između Izraela i Palestine (Oslo), Kipar, Rambuje, Dejton i Maroko.

Na samom kraju, predstavnici KIPRED-a su se zahvalili Međunarodnom centru Ulof Palme i Centru za studije i međunarodne pregovore na njihovoj svesrdnoj podršci jačanju institucija i političkih partija Kosova.

JAKOJ SKUPŠTINI JE POTREBNA JAKA CIVILNA SLUŽBA

Samo politički neutralni civilni službenici mogu da omogućće funkcionisanje Skupštine u skladu sa demokratskim načelima. Ali, šta omoguććava neutralan i nepristrasan rad civilnih službenika? Omoguććavaju im njihova zakonski definisana prava i dužnosti kao i kredibilitet institucija koje štite ova prava od političkog mešanja i arbitraže.

Michael Georg Link, FNS, MichaelGeorgLink@t-online.de Uli Steinle, FES, uli@steinles.org

Dve nemačke fondacije, Friedrich-Naumann-Stiftung (FNSt.) i Friedrich-Ebert-Stiftung (FES), su zajedničkim snagama pomogle skupštinskim službenicima organizujući radionice u cilju promocije njihove profesije i poslovnog kredibiliteta. 26. marta 2003. godine oko osamdeset skupštinskih službenika je bilo zainteresovano da prisustvuje ovoj radionici.

U prvom delu Michael Georg Link iz FNSt je naglasio važnost adekvatnog, prikladnog i neutralnog načina rada civilnih službenika koji rade u instituciji i kako da pronađu prikladni način samozaštite.

On je podvukao efikasne načine samoorganizacije civilnih službenika u formi radničkog saveta, dajući primer "Personalrat" ili "Saveta osoblja" koji funkcionišu u nemačkom Bundestagu. Ovo veće osoblja služi kao izborno, predstavničko telo koje radi u interesu svih zaposlenih u nemačkom parlamentu. Veće se takođe bavi krupnim, kao i manje važnim problemima osoblja i iznosi ih Predsedništvu parlamenta na redovnim razgovorima. To mogu biti problemi koji se tiču raznih pitanja od radnog vremena pa do parking prostora za bicikle, od planiranja obdaništa u okviru parlamenta pa do postavljanja oglasne table u svim zgradama parlamenta. Veće osoblja je preraslo u pouzdani glas koji štiti interese osoblja i olakšava pristup običnih članova osoblja parlamentarnom rukovodstvu kada dođe do primene novih radnih uslova. Kako bi se dostiglo optimalno predstavljanje interesa osoblja, veće se u okviru nemačkog Bundestaga bira tajnim glasanjem i to redovno osnovi uključujući predstavnike svih nivoa. Zatim veće predstavlja osoblje pred predsedništvom.

U drugom delu, Uli Steinle (FES) je diskutovao o zakonskoj situaciji u kojoj se nalaze civilni službenici na Kosovu što je regulisano UNMIK-ovom uredbom 2000/36 i administrativnom uredbom 2003/2. Posebno je dat naglasak pojašnjavanju procedure za međunarodni disciplinski proces kao i u slučaju žalbi protiv odluka i ponašanja menadžera. To je od posebne važnosti od kako su članovi nedavno uspostavljene disciplinske komisije i komisije za žalbe efikasno uključeni u funkcionisanje i nadležnosti ovog tela.

U daljoj diskusiji bilo je reči o potrebi za samo-organizovanjem civilnih službenika i o njihovom poznavanju formalnog postupka. Nedostatak detaljeg zakonskog okvira za organizovanje veća osoblja je jedno od

pitanja na koje bi trebalo da se obrati pažnja što pre. Opšte zapažanje je da interne institucije treba da pokažu svoju efikasnost u radu, pogotovu sada kada institucija kao što je to bio kosovski Nezavisni odbor za nadgledanje još uvek nije ustanovljena.

Dr. Friedhelm Frischenschlager, direktor OEBS-ovog odeljenja za demokratizaciju je zatim izneo zaključke o radionici višim civilnim službenicima Skupštine. Ovo uključuje:

- Veće osoblja kao moderna sredstvo upravljanja koja doprinosi legitimnosti, održivosti i racionalnom donošenju odluka;
- Osnovna uloga veća je da brine o evropskim standardima i uredbama UNMIK-a 2000/36 član 5;
- Primenjivanje iskustva i prakse drugih parlamenata u cilju efikasnog rada civilne službe na Kosovu;
- Viši službenici su pozdravili ovu inicijativu i podržali izgradnju kooperativnijeg rukovođenja u praksi.

Nemačke fondacije će nastaviti da podržavaju osoblje Skupštine i da pružaju pomoć prilikom formiranja Veća osoblja.

POLITIČKA BLOKADA U OPŠTINAMA

26. oktobra prošle godine, glasači su izrazili svoju volju i želju za boljom budućnošću, nadajući se da je demokratija veoma blizu. To je bio jedan od onih trenutaka koji bi trebalo da bodri političare da bolje služe narodu. U većini opština post-izborna tranzicija je prošla veoma glatko i nova administracija je počela da radi. Međutim, to nije bio slučaj svuda. Neke lokalne vlasti još nisu profunkcionisale.

Sven Lindholm

Na Kosovu se događa politička blokada i bojkot rada u opštinama. Zašto? U čemu je svrha lokalne samouprave ako lideri ne preuzmu odgovornost i, iznad svega, ako ne rešavaju probleme koji su pred njima?

“Politička blokada se uglavnom dešava kada politički entiteiti nisu spremni da prihvate gubitak” rekao je Ibrahim Makolli iz Saveta za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Izabrani članovi političkih tela su odlučili da je u njihovom najboljem interesu, kao i u interesu ljudi koji su ih izabrali, da ne prisustvuju ovim telima, odnosno institucijama. To su iste institucije i tela za koje su ljudi glasali i ukazali im svoje poverenje.

Bojkot, kao politička alatka, može efikasno biti korišćen kako bi se skrenula pažnja na pitanja koja ne mogu biti rešena u jednom danu. U ekstremnim slučajevima

ovakav oblik blokade može da podriva upravljanje institucijama. Može da znači i nemogućnost prihvatanja rezultata demokratskog procesa.

“Bojkot ometa rešenja,” rekao je Lutfi Haziri, predsednik asocijacije kosovskih opština. On je dodao da “bojkot uzrokuje mnoge probleme u administraciji i u pružanju usluga ljudima, a takođe koči integraciju...mnogih važnih pitanja od opšteg značaja”.

Bojkot u opštinama Kačanik i Novo Brdo je počeo kada su političke partije došle do zaključka da je njihova vodeća uloga oslabljena ili da su sada u opoziciji. Ovakvi bojkoti se još uvek događaju. Blokada u ostalim opštinama – Dečani, Kamenica, Klina, Lipljan, Mališevo, Suva Reka i Vitina – povećava na bojkot lii na politički protest kroz neučestvovanje u radu skupština opština ili opštinskih odbora.

U Lipljanu, gde je LDK

izgubila vodeću ulogu u odnosu na PDK, glasači nisu dali potpuni mandat ni jednoj političkoj partiji. Još uvek nije formirana opštinska vlada i postoji blokada rada opštine na svim nivoima, uključujući odobrenje budžeta za 2003. godinu. Odbor za politiku i finansije je delimično odigrao ulogu skupštine opštine i odobrio je budžet za hitne potrebe kako bi bile pokrivene osnovne potrebe za pojedine opštinske službe.

Gospodin Haziri, koji je takođe i predsednik opštine Grnjilane, veruje da aktivno učešće vodi rešavanju problema. “Važno je da se dođe do zadovoljavajućeg kompromisa. Kroz aktivno učešće, ove male razlike koje koč normalizaciju rada će biti prevaziđene,” rekao je Haziri.

Čak i kada se bojkot obrazlaže nekim razumnim razlozima, to je uvek negativno, dovodi do blokade i doprinosi nepos-

otanju debate. Ovo odbijanje može biti uspešno u dobijanju određenih ustupaka od ostalih političkih partija, ali u međuvremenu se plaća cena. Posao se može obavljati i bez onih koji bojkotuju, ali stiče se utisak da bi rezultati bili mnogo bolji da su oni ostali i da su pokušali da utiču na debatu.

U opštinama Vitina i Suva Reka, gde većinu ima LDK, PDK je povukla svoje članova u znak protesta što bi gospodin Mekoli rekao “većina u skupštini ne razmatra sugestije opozicije, njihove primedbe ili predloge.”

Članovi PDK i AAK u Kamenici bojkotuju rad skupštine opštine i odbora zbog iznešenog stava LDK. To je rezultiralo veoma malim korišćenjem opštinskog budžeta. Međutim, na poslednjem zasedanju predlozi su odobreni u to minimalan kvorum i to zahvaljujući prisustvu srpskih predstavnika. Dalje, sporna pitanja se

tiču nezadovoljstva izbornom opštinskih službenika. Činjenica da su javne službe apolitične i profesionalne čini se da je nevažna partijama koje pokušavaju da nametnu “svoje” ljude za određene pozicije.

Ipak, nije sve tako loše i bojkot može biti prevaziđen. U obe opštine, Orahovac i Štimlje, političke partije su nedavno postigle sporazum kojim je okončana pat-pozicija u ovim opštinama. I dok se bojkot nastavlja u opštini Mališevo, PDK se, kao znak kompromisa sa LDK, složila da poveća broj mesta u odbor za politiku i finansije.

Demokratsko društvo je sadržano od debata. Ne postoji problem koji ne može biti rešen kroz razgovore. “Služeći građanima, mi služimo Kosovu,” zaključuje Haziri. Bojkot, odbijanje učešća vodi samo u blokadu i šteti interesima i razvoju društva.

Izjava misije

Kao međuagencijski koordinator demokratskog programa podrške Skupštini Kosova, Inicijativa za podršku Skupštini (IPS) teži ka ojačavanju i profesionalnom usavršavanju Skupštine Kosova u razvoju sposobnosti kako bi ona postala stabilna, funkcionalna i produktivna zakonodavna Skupština, koja funkcioniše u skladu sa vladavinom prava i u ime svih zajednica i građana ravnopravno.

Članovi IPS radiće kako bi približili resurse jednom cilju. Rad IPS usredsrediće se na demokratsku političku kulturu zasnovanu na poznavanju i poštovanju demokratskih pravila i postupka, transparentnosti i odgovornosti prema javnosti, razvoju i primeni zakonodavnog dnevnog reda, pregledu izvršne vlasti i poštovanja višejezičnosti u Skupštini.

Kao koordinator među agencijama koje podržavaju Skupštinu Kosova, IPS podržava Skupštinu preko konferencija i obuka, radionica sa Odborima, tehničke pomoći zakonodavnom procesu, pruža savete Predsedništvu, predesavajućima u Odborima i pojedincima koji su članovi Skupštine, organizuje radne posete drugim parlamentima, obučava pravno osoblje i tumače u Skupštini. Rad savetnika i konsultanata u Skupštini i njenim Odborima takođe spada pod koordinaciju IPS.

Trenutni učesnici u IPS:

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNS), Konrad Adenauer Stiftung, Istočno - zapadni projekat parlamentarne prakse (Holandija), Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR), Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID) u saradnji sa Nacionalnim institutom za demokratiju (NDI), Razvojnim programom UN (UNDP) u saradnji sa Međuparlamentarnom unijom (IPU), odeljenj demokratizacije pri OEBS i Sekretarijat Skupštine uz aktivnu podršku kancelarije Premijera, stuba IV UNMIK (EU) i državnih kancelarija koje se nalaze u Prištini - Austrijska, Belgijska, Nemačka, Italijanska, Holandska, Švajcarska, kancelarija Velike Britanije i Sjedinjenih država.

Raspored predstojećih aktivnosti podrške

Maj 2003. godine

- 5. maj: Radionica sa pravnim osobljem, organizator FNSt.
- 9. maj: Radionica o unutar-partijskim i međupartijskim odnosima, organizator EWPPP.
- Između 12 i 31 maja: Okrugli sto u okviru Odbora za socijalna pitanja o zakonu o zaštiti na radu, organizator FES.
- Između 12 i 31 maj: Okrugli sto u okviru Odbora za zdravstvo o zakonu o medicinskim proizvodima i uređajima, organizator FES.
- Pružanje pomoći oko organizovanja "radničkog saveta" za osoblje Skupštine, organizator FES.
- Pružanje pomoći u zakonodavnom procesu, organizator Bearing Point/ Barents.
- Pružanje saveta novoj parlamentarnoj grupi "Ostale zajednice", oreganizator OEBS.
- Radna poseta Sloveniji Odbora za polnu jednakost, organizator Fondacija kosovskog civilnog društva (KCSF).
- Konsultacije o zakonu o slobodi štampe, organizator NDI.
- Konsultacije sa članovima centralne, kao i sa članovima skupština opština o ustavotvornim pitanjima, organizator NDI.
- Konsultacije o uvođenju rečnika parlamentarnih i pravnih termina, organizatori premijerova kancelarija, OEBS, NDI i skupštinski sekretarijat.
- Početak primene SPEAK-projekta, UNDP i IPU. SPEAK = Podrška skupštinskoj elektronskoj arhivi na Kosovu.
- Konsultacije o poslovniku, organizator FNSt.
- Nastavak koordiniranja kada je reč o podršci donatora Skupštini u okviru Inicijative za podršku Skupštini, organizator OEBS.

Jun 2003. godine

- U drugoj polovini juna održaće se radionica u okviru odbora za budžet i polnu jednakost na temu "raspodela budžeta sa aspekta polne pripadnosti", organizator OEBS.
- Pružanje pomoći legislativnom procesu, Bearing Point/ Barents.
- Konsultacije o uvođenju rečnika parlamentarnih i pravnih termina, organizatori premijerova kancelarija, OEBS, NDI i skupštinski sekretarijat.
- Radionice o zakonu o slobodi štampe, organizator NDI.
- Od 28. juna 5. jula radna poseta mešovite skupštinske delegacije Nemačkoj; biće reči o obrazovnim pitanjima, organizator Konrad Adenauer Stiftung.
- Pružanje pomoćlegislativnom procesu, Bearing Point/ Barents.

Jul 2003. godine

- 2. jul: Konsultacije sa odborom za trgovinu i industriju, kao i sa odborom za finansije i ekonomiju, organizator FNSt.